

Daarom zijn de Groningers zo boos

Marcel van Dam

SC, 26 juni 2018

Waarom zijn die Groningers toch zo boos? Er is toch aangekondigd dat de gaswinning zal worden beëindigd en dat veiligheid boven alles gaat? Maar bewoners boycotten binnenkort de hoorzitting van een Kamercommissie over het aardgasgebied en zelfs stevige bestuurders die elders echt wel wat hebben meegemaakt, zoals Hans Alders en Jan Kamminga, radicaliseren in dit dossier. Om dat te begrijpen, helpt om te beginnen een bezoek aan het aardbevingsgebied. Hele dorpen waar geen huis meer recht staat of onbeschadigd is. Scheefgezakte woningen, soms gestut, onverklaarbaar bewoond. Elke volgende schok, hoe klein ook, maakt de schade groter. Door het type aardbeving geeft de schaal van Richter overigens een onderschatting van de vrijkomende krachten. Met het toenemen van de schade is de laatste jaren de productie teruggeschroefd en kreeg veiligheid meer aandacht. En er wordt gepraat over schadeherstel – weliswaar heel langzaam, maar er worden daarover nu afspraken gemaakt. De enorme en nog steeds oplopende schade, de lange duur voor Den Haag in beweging kwam, het eindeloze gepalaver over schade en herstel, de dubieuze rol van de NAM en alle onzekerheid zijn een belangrijke bron van de Groningse boosheid.

Dan komt Wiebes op het toneel. Hij kondigt aan dat de gaswinning zal worden gehalveerd en vanaf 2030 zal worden beëindigd. Maar die aankondiging van wat vooralsnog niet meer is dan een plan, combineert hij met de onmiddellijke opschorting van de afgesproken hersteloperatie. Afspraken daarover met bewoners schuift hij grotendeels opzij. Afspraken om het herstel samenhangend en gebiedsgericht te doen, gelden helemaal niet meer. Het is een klassiek voorbeeld van een onbetrouwbare overheid. Het is bovendien een voorbeeld van een schimmige overheid: aan allerlei 'tafels' vinden overleggen plaats over aardbevingsrisico's en schadeherstel tussen steeds weer andere bestuurders. Soms wethouders van wisselende aantallen gemeenten, soms de minister met een paar burgemeesters en de CdK, soms burgemeesters met gedeputeerden en alle denkbare varianten daarmee. Mandaten en bevoegdheden zijn onhelder en daarmee ook de status van de besprekingen. Dus toen bewoners bezwaar wilden aantekenen tegen het opschortingsbesluit - een normale mogelijkheid in een rechtsstaat - merkten ze dat onduidelijk is wie op grond waarvan dat besluit heeft genomen. Om dat te kunnen achterhalen, is een bewoner zelfs een WOB-procedure gestart. Enige weken geleden waarschuwde Ruud Koole op deze plaats dat tafel-democratie de parlementaire democratie verdringt; bestuurlijke tafels kunnen dus ook de rechtszekerheid en rechtsbescherming van burgers uithollen.

Het politieke vertoog blijft ondertussen dat veiligheid voorop staat. De gaswinning gaat evenwel voorlopig door, net als de bevingen en het risico op een zware klap blijft bestaan. De minister spreekt over enige maanden uitstel, maar dat is niet reëel. Betrokkenen was beloofd dat ze in april definitief zouden horen wat er met hun woning gaat gebeuren. Nu dienen echter nieuwe inschattingen te worden gemaakt van de aardbevingsrisico's na afbouw van de gasproductie, die risico's moeten vervolgens in normen worden omgezet en die normen dienen daarna per woning toegepast te worden om een nieuw versterkingsadvies te kunnen maken. Wanneer komt dat advies, hoe onafhankelijk zal het zijn en wat gaat daar dan weer mee gebeuren? Met een geschiedenis van een

wegkijkende, onbetrouwbare en schimmig opererende overheid zijn de voortekenen niet bemoedigend. *Adding insult to injury* zouden bewoners bij die hoorzitting van de Kamercommissie hierover maar liefst twee minuten spreektijd krijgen. Daarom zijn de Groningers zo boos.